

Osavuosisikatsaus 3/2023

Kaupunginhallitus 4.12.2023

Valtuusto 11.12.2023

Avainluvussa ei olennaisia muutoksia

Toimintatuotot (sis. sisäiset erät)

724 Milj. EUR

ENN:

+6 Milj. EUR

+0,9%

ENN - MTA:

Investoinnit

323 Milj. EUR

ENN

-27 Milj. EUR

-7,7%

ENN - MTA

Bruttomenot (sis. sisäiset erät)

1 646 Milj. EUR

ENN

+26 Milj. EUR

+1,6%

ENN - MTA

Vuosikate

381 Milj. EUR

ENN

+26 Milj. EUR

+7,5%

ENN - MTA

Verorahoitus

1 255 Milj. EUR

ENN - MTA

+33 Milj. EUR

+2,7%

ENN - MTA

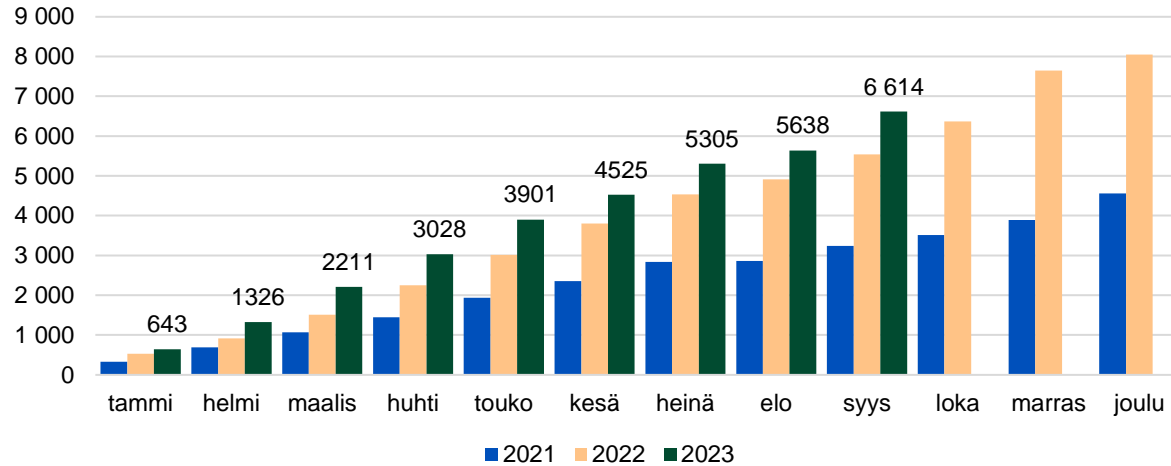
Kaupunkitasoiset tavoitteet

21/26 kpl

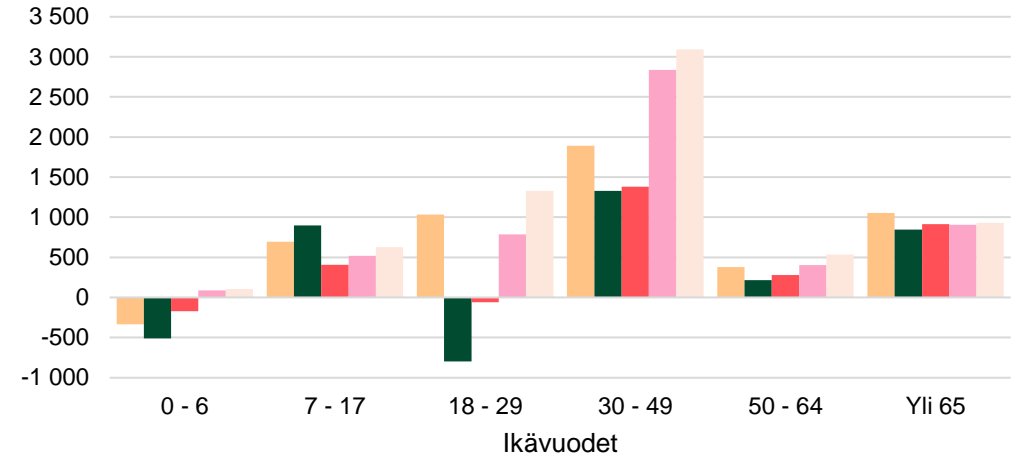
Toteutuu/toteutuu pääosin

Väestön kasvu jatkuu viimevuoden tapaan

Espoon väestökasvu (*ennakkotieto)

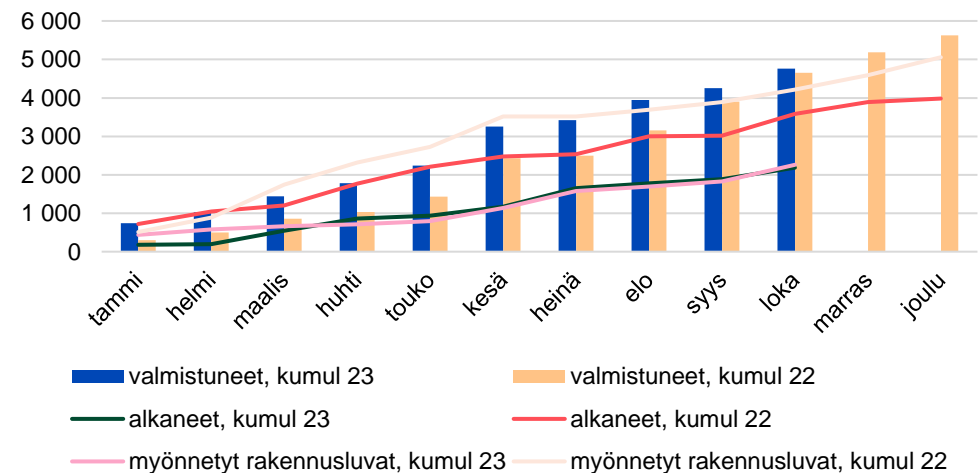
Väestönmuutos ikäryhmän mukaan

- Espoon väestö on kasvanut tammi-syyskuussa Suomen kaupungeista suhteellisesti eniten, 2,1%, mutta Tampere kasvoi lähes yhtä paljon (2,0%). Helsinki ja Vantaa ovat kasvaneet 1,3%. Kaikki Suomen suuret kaupungit kasvoivat. Espoon voimakas väestönkasvu on jatkunut alkuvuonna, ja vuoden 2023 väestönkasvu olisi tammi-syyskuun väestönkasvun perusteella noin 8 700.
- Väestön kasvulukua on tänä vuonna lisännyt Espooseen muuton lisäksi poismuuton väheneminen sekä aiempaa jonkin verran suurempi luonnollinen väestönkasvu. Pieni osa Ukrainan pakolaista on tullut kirjoille Espooseen: ilman tätä vuoden 2023 kasvu olisi viime vuoden tasolla.
- Espoon väestö on kasvanut kaikissa ikäryhmissä. Ikäryhmittäiseen väestönkasvuun vaikuttaa muuttoliikkeen, syntyneiden ja kuolleiden lisäksi väestön ikääntyminen.

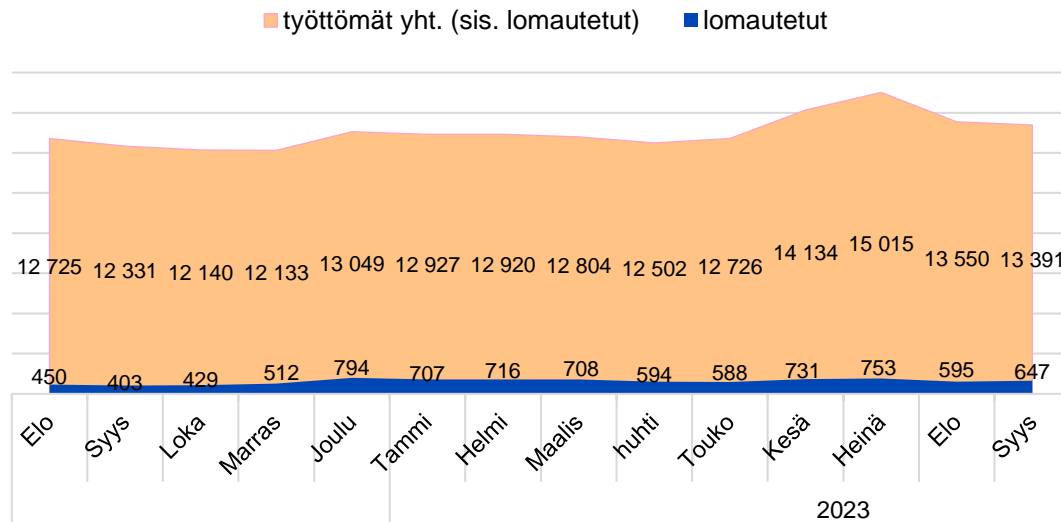
Ennakkotieto: Tammi-lokakuussa Espoon väestö kasvoi 7 424 hengellä, väkiluku oli lokakuun lopussa 312 698.

Asunnot

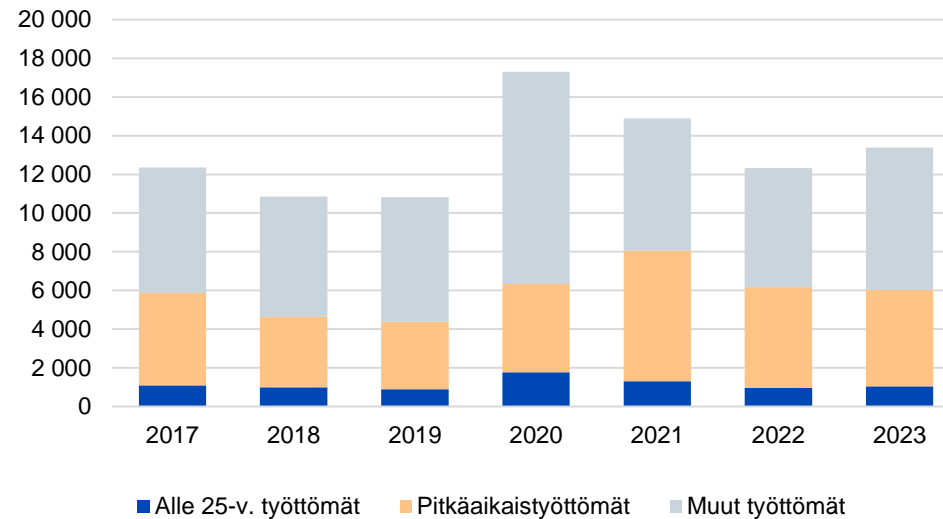

Työttömyyden kasvu jatkui syyskuussa

Työttömät ja lomautetut Espoossa 2022 - 2023

Työttömien lkm syyskuussa 2017-2023

Tyött. osuus työvoimasta:
Espoo 8,7%
Uusimaa 9,5 %
Suomi 9,4 %

Avoimia työpaikkoja Espoossa
2 012 kpl
(*vuotta aiemmin 3 191 kpl*)

Työttömyystilanne 30.9.2023 (TEM)

- Työttömien osuus työvoimasta 8,7 %, *vuotta aiemmin 8,2 %, neljä vuotta aiemmin 7,5 %.*
- Työttömiä 13 391, *vuotta aiemmin 12 331, neljä vuotta aiemmin 10 822.*
- Pitkäaikaistyöttömiä 4 997 *vuotta aiemmin 5 208, neljä vuotta aiemmin 3 490.*
- 15-24 v. työttömiä 1 041, *vuotta aiemmin 964, neljä vuotta aiemmin 884.*
- Avoimia työpaikkoja 2023 *vuotta aiemmin 3 191, neljä vuotta aiemmin 2 453.*

Lähes kaksi vuotta jatkunut työttömyyden väheneminen taittui kuluvan vuoden maaliskuussa ja siitä lähtien työttömyys on kasvanut.

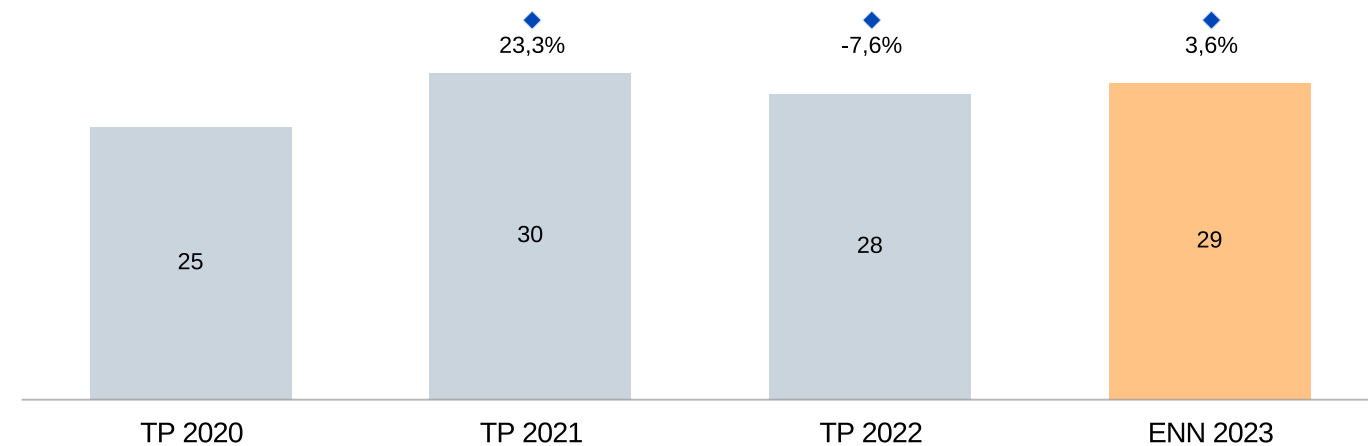
Syyskuussa työttömien osuus työvoimasta oli puoli prosenttiyksikköä korkeampi ja työttömiä oli 1060 (8,6 %) enemmän kuin vuotta aiemmin.

Työmarkkinatuen kustannukset ylittävät talousarvion

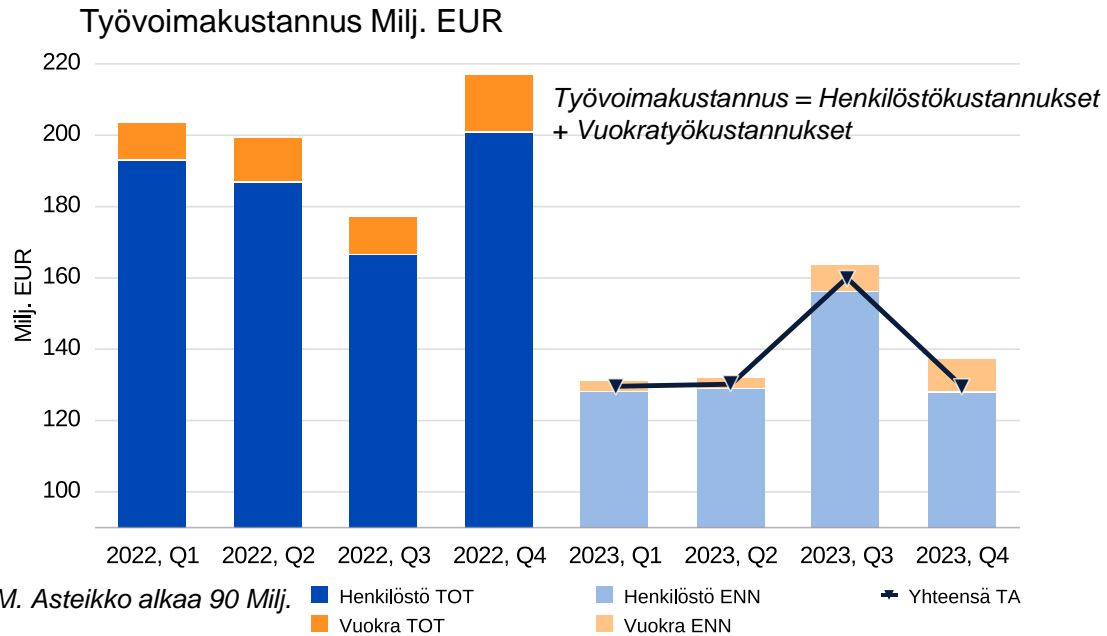
Kuntaosuuslistalla olevien asiakkaiden määrä on kasvanut alkuvuonna muun asiakasmäärän suhteessa, mutta 300-999 päiväisten ja 1 000 päiväisten sekä nuorten määrä on kääntynyt laskuun. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu on taittunut Q3:lla.

Aktivointitoimenpiteet näkyvät kahden peräkkäisen kuukauden työmarkkinatuen saajien määrän laskuna. Aktivointitoimenpiteet jatkuvat, joten työmarkkinatuen kuntaosuuden kehityksen uskotaan olevan jatkossa suotuisampaa kuin yleisen asiakasmäärien kehityksen.

Työmarkkinatuki - Milj. EUR

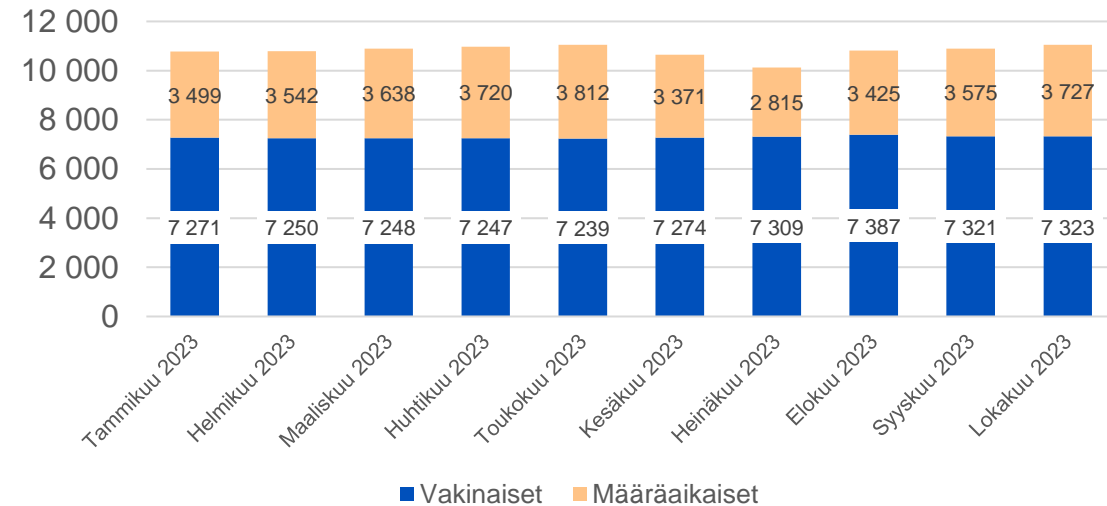

Henkilöstökustannukset ylittävät talousarvion

HUOM. Asteikko alkaa 90 Milj.

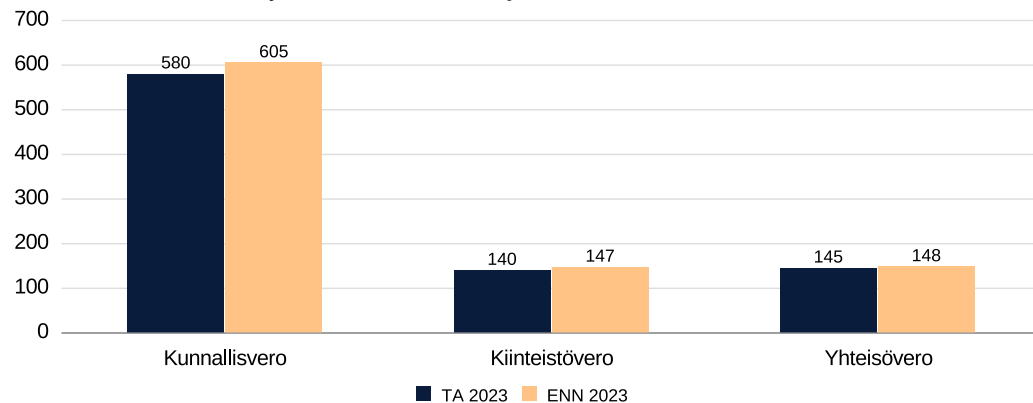
Henkilöstömäärä tammi-lokakuu 2023

- Kaupungin henkilöstömäärä oli lokakuun lopulla 11 050 henkilöä sisältäen palkalliset harjoittelijat, oppisopimuskoulutettavat ja palkkatuella työllistetyt. Henkilöstömäärä on kasvanut vuoden alusta 280 henkilöllä.
- Työvoiman saatavuushaasteet ovat jatkuneet samoilla ammattialoilla kuin ennenkin eli varhaiskasvatuksessa niin suomen- kuin ruotsikielisissä palveluissa sekä erityisopetuksessa. Tilanne on kuitenkin hakijamäärien perusteella aavistuksen parempi kuin alkuvuoden aikana.
- Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus oli ajalla tammi-syyskuu 9,6 %, mikä on hieman vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajanjaksona. Henkilöstöstä vieraskielisiä oli 10,3 % (vuotta aikaisemmin 8,1 %).
- Poissaolojen osalta kehitys on vuoden aikana ollut laskeva. Keskimäärin henkilöstö oli tammi-syyskuun ajalla pois töistä 14,1 päivää, kun vuonna 2022 poissaoloja oli vastaavana ajanjaksona keskimäärin 17,7 päivää/työntekijä.

Yhteisöveron tilitykset pienentyneet- kunnallisveron kehitys kompensoi kokonaisuutta

Verotuloennuste yhteensä 900 Milj. EUR

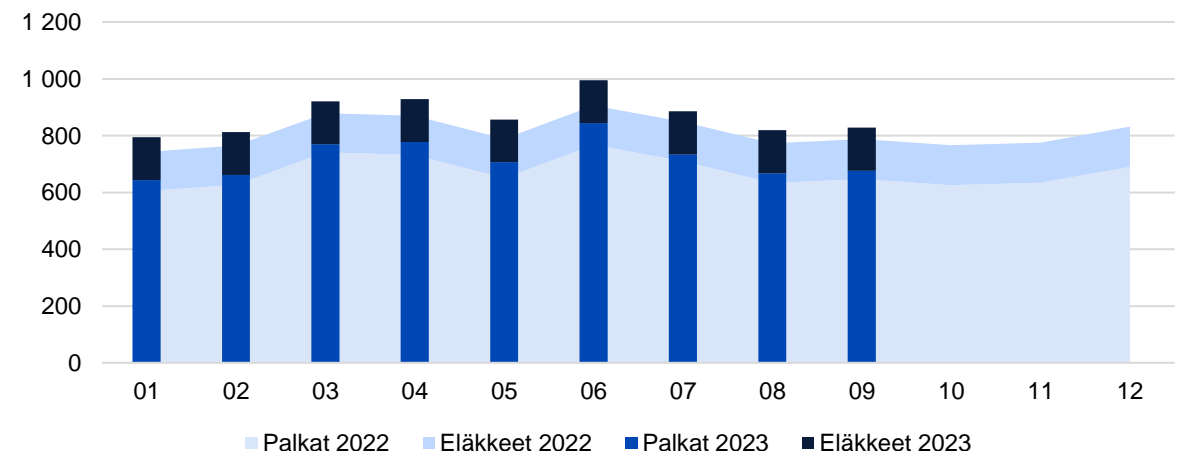
Verotuloarviota korotettu yhteensä 35 milj. eur (865 → 900milj. eur)

- Kunnallisveron tilityksiä on alkuvuonna nostanut palkkasumman kasvu. Tulorekisteriin ilmoitettujen palkkojen ja eläkkeiden kasvu oli syyskuussa +6,5% vuodentakaiseen verrattuna. Verovuoden 2022 oikaisut tehdään marraskuun tilityksessä. Espoolle oikaisu vuodelta 2022 on yhteensä +16,8 milj. euroa.
- Kunnallisveron ennustetta nostettu yhteensä 25 milj. euroa, + 6 milj. euroa edellisestä ennusteesta.
- Kiinteistöveron kasvu johtuu erityisesti siitä, että rakennusten verotusarvot ovat kasvaneet, koska niiden jälleenhankinta-arvoja on korotettu rakennuskustannusten nousua.
- Yritysten kuluvan vuoden ennakoita on alennettu vuoden aikana, joka vähentää kunnille kertyvää yhteisöveroa.

Ennakkotieto: Marraskuun yhteisöverotilitykset pienentyneet huomattavasti ennakkotiedoista. Yhteisöveron nykyistä ennustetta joudutaan luultavasti laskemaan.

Milj. EUR	TP 2022	TA 2023	TOT Tammi-Loka / 2023	ENN 2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	244	231	290	232
Valtionosuuden tasaus	-176	-24	-20	-24
Veromenetyksen kompensatio	96	146	25	147
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus	1	3	0	1
Yhteensä	166	357	296	355

2023 Ilmoitetut Palkat ja eläkkeet 7 841,8 Milj. EUR (+6,5%)

Kokonaistaloudessa näkymä säilynyt ennallaan

Milj. EUR	TP 2022	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-MTA	TOT Tammi-Loka / 2022	TOT Tammi-Loka / 2023	Toteuma-% 2023	Muutos-% 2022 - 2023
Myyntituotot	108,1	30,0	30,3	0,3	76,0	25,6	85,3%	-66,3%
Liiketoiminnan tuotot	-	15,1	15,1	0,0	-	-	-	-
Maksutuotot	129,7	91,6	96,4	4,8	103,5	82,6	90,2%	-20,2%
Tuet ja avustukset	64,0	15,3	26,9	11,5	22,6	18,8	122,2%	-17,1%
Vuokratuotot	40,8	60,1	56,3	-3,8	38,3	48,2	80,3%	25,9%
Muut toimintatuotot	118,8	159,7	154,4	-5,2	82,7	131,5	82,4%	59,0%
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	461,3	371,8	379,4	7,5	323,2	306,7	82,5%	-5,1%
Valmistus omaan käyttöön	8,8	13,0	13,2	0,2	7,0	8,4	64,2%	18,6%
Henkilöstökulut	-746,6	-541,8	-541,3	0,5	-606,4	-443,3	81,8%	-26,9%
Pavelujen ostot	-1 044,0	-445,2	-463,0	-17,8	-816,7	-359,4	80,7%	-56,0%
Aineet, Tarvikkeet ja tavarat	-84,5	-59,5	-54,9	4,6	-61,6	-46,3	77,8%	-24,8%
Avustukset	-107,5	-82,7	-86,8	-4,2	-89,3	-71,9	87,0%	-19,5%
Vuokrat	-133,7	-132,5	-142,1	-9,7	-109,0	-119,5	90,2%	9,6%
Muut toimintakulut	-6,5	-11,7	-12,1	-0,4	-3,1	-5,8	50,0%	88,8%
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-2 122,7	-1 273,4	-1 300,3	-26,9	-1 686,2	-1 046,3	82,2%	-38,0%
Sisäinen myynti	424,1	346,1	344,8	-1,3	351,0	287,4	83,0%	-18,1%
Sisäiset ostot	424,5	346,3	345,4	-0,9	351,3	287,6	83,0%	-18,1%
Toimintatuotot yhteensä	885,5	717,9	724,2	6,3	674,2	594,1	82,8%	-11,9%
Toimintakulut yhteensä	-2 547,2	-1 619,7	-1 645,7	-26,0	-2 037,5	-1 333,9	82,4%	-34,5%
TOIMINTAKATE	-1 652,9	-888,8	-908,3	-19,5	-1 356,3	-731,4	82,3%	-46,1%
Verotulot	1 850,1	865,0	899,7	34,7	1 531,5	770,4	89,1%	-49,7%
Valtionosuudet	165,6	356,8	355,5	-1,3	135,8	296,0	83,0%	117,9%
Rahoitustuotot ja kulut	-15,8	21,1	33,7	12,6	11,8	28,0	133,0%	137,8%
VUOSIKATE	347,0	354,1	380,6	26,5	322,8	363,0	102,5%	12,4%
Poistot	-195,7	-195,4	-190,7	4,7	-162,6	-158,7	81,2%	-2,4%
Arvon alentumiset	-3,6	-	-	-	-3,5	-0,1	-	-96,2%
Satunnaiset tuotot ja kulut	97,1	-	-	-	74,0	0,0	-	-100,0%
TILIKAUDEN TULOS	244,8	158,7	189,9	31,2	230,7	204,1	128,6%	-11,5%

- Ennusteissa pientä muutosta, jonka johdosta toimintakate toteutuu hieman parempana kuin edellisessä kk-raportissa.
- Maanmyynti edennyt loppuvuodesta, vaikka tuotot jäävät talousarviosta.
- Ulkoista rahoitusta saavat projektit ja hankkeet kasvattavat sekä tuottojen että kulujen määrää.
- Tuloja kasvattavat saadut korvaukset maahanmuuttajien kotouttamisesta aiheutuviin kuluihin sekä Hytet toimialan vuodelle -22 kuuluneita tulo- ja menokirjauksia, jotka jäävät kaupungille.
- Keskeisiin poikkeamiin tehty lisämäärärahaesitykset
  - Koton ja Tilapalveluiden toimintakatteissa merkittävimmät poikkeamat.
- Työmarkkinatuen kuntaosuuteen ennustetaan 1,5 milj. eur ylitystä.
- Veroarviota on korotettu 34,7 milj. eur.
- Rahoitustuottoihin arvioidaan kirjautuvan rahastojen tuottoja 9 milj. eur budjetoitua enemmän. Rahoitustuottoja on kokonaisuudessaan kertymässä 12,6 milj. euroa enemmän kuin budjetoitu

Investoinnit

Milj. EUR	TA 2023	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-TA	Poikkeama ENN-MTA	TOT Tammi- Loka / 2023
TOIMITILARAKENTAMINEN	108,2	114,4	87,6	-20,6	-26,8	47,5
Uudisrakentaminen	99,2	105,4	78,6	-20,6	-26,8	42,3
Perusparantaminen	9,0	9,0	9,0	0,0	0,0	5,2
INFRARAKENTAMINEN	98,6	103,6	104,3	5,8	0,8	73,6
Peruskaupungin hankkeet	55,6	55,6	56,2	0,6	0,6	37,7
Yksityisrahoitteiset hankkeet	25,0	30,0	30,2	5,2	0,2	24,9
Taseyksiköiden hankkeet	18,0	18,0	18,0	0,0	0,0	11,0
Suurpellon taseyksikkö	4,1	4,1	4,2	0,1	0,1	3,6
Tapiolan taseyksikkö	9,6	9,6	9,4	-0,2	-0,2	7,3
Urheilupuiston taseyksikkö	4,3	4,3	4,4	0,1	0,1	0,2
MUUT INVESTOINNIT	108,8	131,8	131,0	22,2	-0,8	79,1
Liikuntapaikkojen perusparantaminen	1,4	1,4	1,4	0,0	0,0	1,4
Aineettomat investoinnit	11,5	14,0	12,8	1,2	-1,3	7,4
ICT-investoinnit	11,5	14,0	12,8	1,2	-1,3	7,4
Maa ja vesialueet	7,0	11,0	11,9	4,9	0,9	6,8
Koneet ja kalusto	12,4	12,4	11,9	-0,5	-0,5	5,9
Osakkeet ja sijoitukset	76,5	93,0	93,0	16,5	0,0	57,6
Yhteensä	315,6	349,8	322,9	7,3	-26,9	200,2

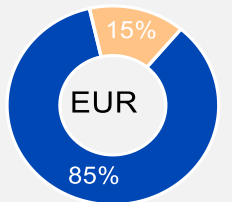
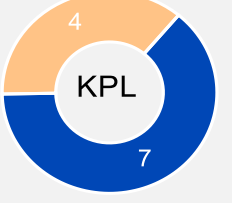
- Investointeihin ennustetaan kokonaisuudessaan n. 7 milj. eur ylitystä alkuperäiseen talousarvioon nähden.
- Toimitilahankkeiden ja ICT-investointien toteutusaikataulut ovat tarkentuneet ja aikataulumuutosten vaikutukset huomioitu määrärahaennusteissa.
- Maanhankintaan esitetään 0,8 milj. eur lisämäärärahaa.
- Infrarakentaminen toteutuu pääosin muutetun talousarvion mukaisesti. Urheilupuistossa rakentaminen ei ole vielä tänä vuonna alkanut siinä laajuudessa kuin talousarvioon ennakoitiin.
- Toimitilojen uudisrakentamisesta jää ajoitussyistä sekä Tapiolan korjaus- ja uudisrakentamishankkeen tilanteesta johtuen tämän vuoden määrärahaa käyttämättä. Suurimmat poikkeamat; Tapiolan uimahalli 13,5 milj. Tiistilän koulu ja päiväkotit 5 milj., Viherkallion päiväkotit 3 milj. ja Hyökkyvuoren pysäköintilaitos 4,7 milj. euroa. OVK3 yhteydessä esitetään hankkeiden välisiä määrärahasiirtoja 5 milj. euron edestä.

Valtuusto ja Konsernihallinto

Milj. EUR EK Kustannuspaikka	TOT 2022	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-MTA
Toimintatuotot	98	85	87	3
Toimintakulut	-160	-139	-133	6
TOIMINTAKATE	-61	-54	-46	9

- Ulkoiset tulot ylittyvät talousarvioon 7,3 milj. euroa. Laskennalliset korvaukset maahanmuuttajien kotouttamiseen, viime vuotta koskevat Hytet ja LUP toimintojen tulokirjaukset, ulkoiset rahoituspäätökset projekteihin ja alv-palautukset vaikuttavat ylitykseen. Vastaavasti konsernihallinnon sisäisten palvelujen myynti alittaa talousarvion 4,8 milj. euroa suurelta osin tietohallinnossa.
- Menoja kirjataan hytetin ja LUPin laskujen johdosta 7,4 milj. euroa. Kulut ovat aiheutuneet viime vuoden toiminnasta ja jäävät kaupungille. Vastaavasti menoissa säästöä syntyy kaupunkitasoisesta palkkavarauksesta sekä Ukrainan hyökkäyssodan vaikutuksiin ja keskitetysti projektien omarahoitusosuuksiin varatuista rahoista 6,4 milj. euroa.
- Konsernihallinnossa ulkoiset menot alittuvat 4,2 milj. euroa. Henkilöstökuluissa ennustetaan säästöä Joton käyttöönottoon ja Sarastian jatkokehittämiseen varatuista rahoista sekä avoimeksi ja täyttämättä jääneiden vakanssien varauksista. Tietohallinnon menojen alitus 2,8 milj. euroa syntyy pääosin toimialojen työasema- ja järjestelmäkustannuksissa ja ne vaikuttavat myös konsernihallinnon sisäisten erien alittumiseen 2,4 milj. euroa.
- Q3:lla Joto-järjestelmän vakautusvaihe on saavutettu ja jatkokehitys on käynnistynyt.
- Espoon kaupungin ilmastosuunnitelma on koottu talousarvioon 2024 ja sitä tarkentava Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta on laadittu. Kaupunginhallitus 6.11. päätti, että tiekartan käsittelyä jatketaan talousarviokäsittelyn jälkeen.

Konsernihallinto

Palvelutuote	Eur			Kpl			Eur/Kpl			Tavoitteessa
	TA23	ENN23	M%	TA23	ENN23	M%	TA23	ENN23	M%	
Kilpailutus	2 422 859	2 413 145	0%	92	72	-22%	26 335,42	33 515,90	27%	<p>■ Kyllä ■ Ei</p>
Vuokrauspalvelu	4 732 593	4 663 795	-1%	500	500	0%	9 465,19	9 327,59	-1%	
Toimipisteasiointi	1 883 201	1 731 757	-8%	140 000	125 600	-10%	13,45	13,79	3%	
Tietoturva T4	1 370 831	1 560 215	14%	83 378	83 378	0%	16,44	18,71	14%	
Päätelaitepalvelu	9 109 383	8 496 319	-7%	48 015	45 350	-6%	189,72	187,35	-1%	
Koha järjestelmät ja digiratkaisut	12 596 288	10 607 576	-16%	10 500	10 500	0%	1 199,65	1 010,25	-16%	
KOTO järjestelmät ja digiratkaisut	3 549 474	3 498 615	-1%	53 290	53 290	0%	66,61	65,65	-1%	
KYT järjestelmät ja digiratkaisut	3 745 998	3 398 883	-9%	311 850	311 850	0%	12,01	10,90	-9%	
Yhteydenottomäärät	799 392	792 430	-1%	13 000	14 000	8%	61,49	56,60	-8%	
Automatisoitu osto	338 092	405 139	20%	200 000	200 000	0%	1,69	2,03	20%	
Asiakaspalvelu	443 393	584 482	32%	5 929	14 000	136%	74,78	41,75	-44%	

- **Kilpailutusten** määrät ovat odotettua pienemmät minkä pääsyyt ovat sote-uudistuksen edellyttämät työt ja hankintakeskuksen suuri henkilöstön vaihtuvuus. 2023 osalta 35% henkilöstöstä on uusia työntekijöitä, joiden perehtyminen ottaa aikansa ennen kuin tavoitetaan kilpailutustahtiin päästään. Tilanne vaihtuvuuden suhteen on alkuvuoden aikana tasaantunut. Hankintoja on paljon yhdistelty ja hankintoja on keskeytetty hankintakeskuksesta riippumattomista syistä ennakoitua enemmän, mikä vähentää valmistuneiden kilpailutusten lukumäärää.
- **Vuokrauspalvelun** kalusto on suunnitellun mukainen. Kustannukset ovat talousarviota pienemmät johtuen pääosin odotettua pienemmistä ajoneuvoverokustannuksista.
- **Toimipisteasiointin** luonne on muuttunut siten että asiakkaita opastetaan kattavammin tavoitteena ohjata itsepalveluun. Neuvonta- ja digitukityö on kestoaltaan pidempää kuin perinteinen kassapalvelu. Suoritemäärien lasku on odotettu ja toivottu lopputulema. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on, että tämä näkyy kustannusten laskuna.
- **Tietoturva:** Varautuminen tietosuojan erikoistoimenpiteet (vrt. Helsinki kaupunki) sekä kiristyvän regulaation vaatimat toimenpiteet.
- **Päätelaitepalvelu:** Palvelun suoriin kustannuksiin ennustetaan 1,1 milj. euron alitusta, josta suurin poikkeama johtuu Koton oppilaslaitteista ja niiden toimitusaikataulusta sekä MS lisenssin uudesta sopimuksesta ja Luvn:n irtaantumisen myötä tarkentuneista lisenssimääristä.
- **Koha järjestelmät ja digiratkaisut:** Palvelun suoriin kustannuksiin ennustettu alitus tulee pääsääntöisesti järjestelmien kustannuksista. Tarkentuneiden suunnitelmien myötä kustannuksien säästöjä, hankkeiden lykkäytymisiä mm. JoTo (täysmääräisesti ylläpitohintoja lähdetty maksamaan suunniteltua myöhemmin 2023), OmaEspoo(hanke päätetty keskeyttää, jonka myötä käyttömenovaikutukset eivät realisoidu), sekä koha järjestelmiin kohdistuneet ennakoitua suuremmat LUVN-exit säästöt.
- **Automatisoitu osto:** Taloushallinnon järjestelmäpalvelun Patu-tuotteiden yksikköhinta on arvioitua suurempi. Vaikka JoTo-järjestelmä otettiin virallisesti käyttöön vuodenvaihteessa, on sen kehitys työllistänyt suuresti myös ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.
- **Asiakaspalvelu:** JoTon käyttöönoton myötä Talouden asiakaspalveluun on saapunut asiakaspalvelutikettejä arvioitua enemmän. Asiakaspalvelutiketit ovat olleet entistä haastavampia, mutta niitä on saatu ratkaistua arvioitua tehokkaammin.

Elinvoiman tulosalue

Milj. EUR Elinvoiman tulosalue	TOT 2022	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-MTA
Toimintatuotot	15	12	13	1
Toimintakulut	-160	-168	-171	-4
TOIMINTAKATE	-145	-155	-158	-3

- Tuloja ja menoja kasvattavat tulosalueen saamat ulkoiset rahoitukset, muun muassa TalentBoost ja Kulttuurin yhteistyöprojektit
- Liikunnassa tulojen ennustetaan alittuvan 0,7 milj. euroa johtuen Matinkylän uimahallin sulkemisesta marras-joulukuuksi huoltotöiden vuoksi. Tulojen alittumiseen vaikuttaa myös se, että uimahallien kävijämäärät eivät ole palanneet koronaa edeltävälle tasolle. Työllisyyspalveluissa palkkatukityöllistämiseen saatavat korvaukset alittuvat.
- Menoissa työmarkkinatuen ennustetaan ylittyvän 1,5 milj. euroa. Liikunnassa koulujen liikuntatilojen vuokrien korotukset 0,8 milj. euroa ja Matinkylän uimahallin hoitovastikkeen korotus 0,4 milj. euroa nostaa liikunnan menojen ylityksen 1,2 milj. euroon.
- Kulttuurin nettobudjetoidun yksikön (kulttuuritalot ja –palvelut, kaupunginorkesteri ja kaupunginmuseo) Tuotot ylittyvät 1,5 milj. euroa ja menot 1,3 milj. euroa. Sitovan toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 0,2 milj. euroa talousarviota parempana.
- Espoon TE25-muutoksen valmistelussa keskeistä on ollut valtiolle 31.10.2023 ilmoitettavien työllisyysalueen sopimusten ja järjestämissuunnitelman valmistelu. Työllisyys Espoon asiakasmäärä syyskuun lopulla oli 18 788, kasvua edellisestä neljänneksestä 3,1 % ja vuoden 2022 vastaavasta neljänneksestä 7,1 %.Espoon elinkeino- ja työllisyyspoliittisten painopisteiden toimeenpano etenee suunnitellusti.
- Projektiavustuksia myönnettiin vuoden aikana 114 tapahtumalle ja hankkeelle lähikulttuuriavustuksen, kulttuurihyvinvoinnin sekä kehittämisavustuksen kategorioissa. Orkesterin kausikonserttipäivän muutos mahdollistanut säännölliset After Work -konsertit, sekä vapauttanut Kulttuurikeskukselle enemmän perjantai-iltoja myyntiin. Kirjasto on aloittanut vuoden kestävä yhteistyökampanjan neuvolan kanssa. Kaupunginmuseon Kartano Kuninkaantien varrella / Herrgården vid Kungsvägen -näyttely avautui.

Elinvoiman tulosalue

Palvelutuote	Eur			Kpl			Eur/Kpl		
	TA23	ENN23	M%	TA23	ENN23	M%	TA23	ENN23	M%
Kirjastopalvelut	24 719 832	24 581 889	-1 %	73 255	73 255	0 %	337,45	335,57	-1 %
Uimahallit, oma tuotanto	11 792 261	11 936 166	1 %	1 400 000	1 200 000	-14 %	8,42	9,95	18 %
Uimahallit, ostopalvelu	2 145 608	2 150 900	0 %	220 000	180 000	-18 %	9,75	11,95	23 %

- Kulttuurin tulosityksikön palvelualueella on tehty organisaatiomuutos. Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut ovat 1.6.2023 lähtien kulttuuritalot ja -palvelut-palvelualue. Sitova toimintakate muuttui, määrärahojen siirron vaikutuksesta. Kulttuurin hallinnolliset kulut vyörytetään palvelutuotteille palvelualueiden talousarvioiden suhteessa.
- Kirjastopalveluiden aukiolotunnit ovat toteutuneet toimipisteissä suunnitellusti, ja ennuste on talousarvion mukainen. Kirjaston lainaus- ja kävijämäärät ovat olleet nousussa, joten toiminta on palaamassa lähes pandemiaa edeltävälle ajalle.
- Kirjaston talousarvion ennustetaan alittavan talousarvion. Alitusta ennustetaan työvoiman vuokraukseen, työvoiman saatavuuden haasteiden vuoksi. Alitusta ennustetaan myös posti- ja kuriiripalveluihin. Varhaiskasvatusyhteistyötä on jatkettu uudella palvelumallilla, jossa Posti kuljettaa eri teemojen mukaisia aineistolaatikoita päiväkoteihin. Palvelun piirissä on tällä hetkellä 110 päiväkotia. Posti kuljettaa teemalaatikoita myös palvelutaloihin Päiväkotien määrää ennakoitiin talousarviossa suuremmaksi. Lisäksi alitusta siviilipalveluksen kokonaiskustannuksissa. Palvelutuotteen kokonaiskustannuksien ennusteeseen vaikuttaa tehdyn organisaatiomuutoksen vaikutuksesta hallinnollisten kulujen vyörytys. Yksikkökustannukseen vaikutus on -1 %.
- Uimahallien suoritemäärät alittavat KS2023 suoritemäärät sekä omissa että ostopalvelu-uimahalleissa. Omissa uimahalleissa suoritemäärien arvioidaan laskevan -200 000 käynnillä ja ostopalvelu uimahallissa n. -40 000 käynnillä. Uimahallien kävijämäärissä ei ole vielä päästy koronaa edeltävälle tasolle. Sää on yksi vahvasti uimahallien kävijämääriin vaikuttava tekijä. Hyvällä ilmalla ulkoillaan mieluusti ulkona, kuin taas sateisella säällä uimahallit vetävät enemmän kävijöitä.
- Omien uimahallien suoritemäärän laskuun vaikuttaa mm. Leppävaaran maauimalan viivästynyt avaaminen, Espoonlahden uimahallin arvioidun sulkemisajankohdan muuttuminen ja Matinkylän uimahallin uutuuden viehätysten tasaantuminen. Suoritemäärien laskuun vaikuttaa myös Matinkylän uimahallin sulkeminen 1.11. - 31.12.2023 teräsaltan takuukorjauksen takia.

Kasvun ja oppimisen toimiala

Milj. EUR Kasvun ja oppimisen toimiala	TOT 2022	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-MTA
Toimintatuotot	49	43	53	10
Toimintakulut	-744	-782	-809	-27
TOIMINTAKATE	-695	-739	-756	-17

- Toiminta on kehittynyt valtaosin tavoitteiden mukaisesti. Ennakoitua suurempi hanketoiminta, inflaatiosta johtuva yleinen kustannustason nousu, ennakoimaton henkilöstökustannusten kasvu ja budjetoitua suurempi lapsimäärä varhaiskasvatuksessa johtavat budjetoitua suurempiin tuloihin ja menoihin.
- Talousarvioon verrattuna toimintatulot kasvavat 9,8 milj. euroa johtuen mm. suomenkielisen perusopetuksen budjetin ylittyvistä hanketuloista 4,2 milj. euroa ja toisen asteen koulutuksen ja varhaiskasvatuksen hanketuloista yhteensä 5,3 milj. euroa. Samalla kuitenkin ennustetaan asiakasmaksutulojen budjetin alitusta 1,0 milj. euroa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa asiakasmaksujen tuloarajojen noston takia.
- Toimintamenojen ennustetaan ylittävän talousarvion 27,9 milj. eurolla. Suurimmat ylityksen aiheuttajat ovat suomenkielisen opetuksen henkilöstökulut (11,0 milj. euroa, joka johtuu hankekuluista ja valmistavan opetuksen ryhmistä) ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstö- ja työvoimavuokramenoista (10,2 milj. euroa, joka jakautuu hankekuluihin 5,1 milj. euroa, lapsimäärän kasvusta johtuvaan lisähenkilöstön palkkaukseen 3,7 milj. ja palkankorotuksiin 1,4 milj. euroa).
- Toimintakatteen ennustetaan olevan 17 milj. euroa huonompi kuin talousarviossa

Kasvun ja oppimisen toimiala

Palvelutuote	Suorite		
	TA23	ENN23	M%
Varhaiskasvatus päiväkodissa alle 3-v. lapsi (oma tuotanto)	2 415	2 756	14 %
Varhaiskasvatus ja esiopetus päiväkodissa 3-6 v. lapsi (oma tuotanto)	9 313	8 980	-4 %
Yksityisen hoidon tuki (suva)	1 580	1 583	0 %
Palveluseteli	1 650	1 547	-6 %
Yleisopetus 1-6 svebi	1 899	1 904	0 %
Yleisopetus 7-9 svebi	913	934	2 %
Yleisopetus 1-6	17 333	17 398	0 %
Yleisopetus 7-9 (suko)	8 193	8 327	2 %
Yleislukiokoulutus	5 747	5 711	-1 %
Alueellinen nuorisotyö (oma/muu)	149 802	128 258	-14 %

- Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa lasten määrä on keväällä 2023 ollut 400 lasta enemmän kuin käyttösuunnitelmassa on arvioitu vuoden aikana keskimäärin olevan. Lisäksi arvio koko vuoden 2023 keskimääräisestä lapsimäärästä on 200 lasta suurempi kuin edellisenä vuonna. Lasten määrän kasvu, varsinkin alle 3-vuotiaiden määrä on edellyttänyt lisähenkilöstön palkkaamista tai vuokraamista. Yksityisen hoidon tuen keskimääräisen lapsimäärän arvioidaan kasvavan edelliseen vuoteen nähden 54 lapsella. Palvelusetelillä keskimääräinen lapsimäärä on kasvanut vuoteen 2022 verrattuna 280 lapsella. Näillä palvelumuodoilla on myös korostuneen suuri määrä alle 3-vuotiaita lapsia.
- Ruotsinkielisissä sivistyspalveluissa palvelutuotteiden suoritelmäärä kasvaa perusopetuksessa noin 30:llä oppilaalla verrattuna vuoden 2023 talousarvioon. Kasvua on varsinkin vuosiluokkien 7-9 oppilasmäärässä, ja tämä oppilasrakennemuutos jatkuu lähivuosina.
- Suomenkielisessä perusopetuksessa alakoululaisten määrän odotettiin laskevan, mutta on pysynyt lähes ennallaan. Yläkoululaisten määrä kasvoi selvästi.
- Suomenkielisen yleislukiokoulutuksen opiskelijamäärä toteutuu lähes talousarvion mukaisesti. Alueellisessa nuorisotyössä nuorten kohtaamiskertojen määrä alittaa talousarvion 14,4 % pääasiassa siksi, että erityisesti syksyllä nuorisotiloja on jouduttu pitämään suljettuina sekä vaihtuvuudesta että sairauspoissaoloista johtuvan henkilöstövajeen vuoksi.

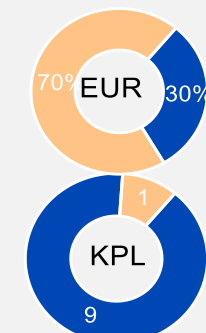
Kaupunkiympäristön toimiala (ilman nettoyksikköjä)

Milj. EUR Kaupunkiympäristön toimiala	TOT 2022	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-MTA
Toimintatuotot	182	226	225	-1
Toimintakulut	-227	-312	-311	1
TOIMINTAKATE	-45	-86	-86	0

- Pikaraitiotie 15 aloitti liikennöinnin 21.10.
- Raitiovaunuliikenteen aloitusajan vahvistuttua HSL:n maksamat ja perimät infrakorvaukset tarkistetaan vastaamaan toteutuvaa tilannetta. Tarkennus vähentää joukkoliikenteen tuloja 0,6 milj. euroa.
- Espoo maksaa HSL-kuntaosuuksissa noin 90 % saamistaan infrakorvauksista. Joukkoliikenteen kuluennuste on 0,6 milj. euroa talousarviota pienempi infrakorvauskulujen ja Länsimetron vastikkeiden tarkentumisen vuoksi.
- Hepokorvenkallion asemakaava kuulutetaan lainvoimaiseksi 8.11. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt valituslupaa.
- Loppuvuodelle on vielä vireillä maanmyyntiä. Tämän ansiosta toimialan tulojen ennustetaan kertyvän talousarvion tasolle.
- Espoon kuntatietojärjestelmän käyttöönottoprojekti valmistui.

Kaupunkiympäristön toimiala

Palvelutuote	Eur			Kpl			Eur/Kpl			Tavoitteessa
	TA23	ENN23	M%	TA23	ENN23	M%	TA23	ENN23	M%	
Kadut ja yleiset alueet hoito oma	9 757 057	9 757 043	0%	8 754 542	8 754 542	0%	1,11	1,11	0%	<p>■ Kyllä ■ Ei</p>
Kadut ja yleiset alueet hoito ostopalvelu	1 187 384	1 187 371	0%	1 609 948	1 609 948	0%	0,74	0,74	0%	
Puistot ja viheralueet ostopalvelu	403 984	403 971	0%	1 016 879	1 016 879	0%	0,40	0,40	0%	
Puistot ja viheralueet hoito omatuotanto	3 907 923	3 907 909	0%	9 651 121	9 651 121	0%	0,40	0,40	0%	
Luovutuskirja	935 806	935 806	0%	80	80	0%	11 697,58	11 697,58	0%	
Vuokrauspalvelut	93 219 763	107 532 025	15%	1 113 475	1 061 598	-5%	83,72	101,29	21%	
Siivouspalvelut oma tuotanto	7 374 092	5 749 629	-22%	251 802	251 802	0%	29,29	22,83	-22%	
Siivouspalvelut ostopalvelut	9 527 365	8 870 692	-7%	468 674	468 674	0%	20,33	18,93	-7%	
Kiinteistönhoito oma tuotanto	5 534 186	5 534 186	0%	613 463	613 463	0%	9,02	9,02	0%	
Kiinteistönhoito ostopalvelut	2 144 426	2 144 426	0%	256 900	256 900	0%	8,35	8,35	0%	

- Vuokrauspalvelujen palvelutuotteiden yksikköhinnat ovat nousseet erityisesti ulkoisten vuokramenojen kasvettua lähes 10 %, lisäksi ulkoisten toimitilojen hoitovastikkeiden nousut ja rahoitusvastikkeiden korkojen nousu on vaikuttanut niihin kasvattavasti. Nousuun on vaikuttanut myös pinta-alojen määrän pienentyminen 5%.
- Siivouksen palvelutuotteiden yksikköhinta on laskenut hyvinvointialueen siirtymän vuoksi, koska hyvinvointialueiden toimipaikkojen siivous on vaativampaa kuin muiden toimitilojen mm. hygieenisyyksvaatimusten vuoksi.
- Kiinteistönhoidon palvelutuotteiden sisältö on kehittynyt vuoden 2023 aikana, joten muutosvertailua ei ole.

Tilapalvelut-liikelaitos

Milj. EUR Tilapalvelut-liikelaitos	TOT 2022	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-MTA
Toimintatuotot	322	294	290	-4
Toimintakulut	-207	-190	-192	-2
TOIMINTAKATE	115	104	98	-6

- Tulostavoitetta ei saavuteta, tulos jää 7 milj. euroa alle tavoitteen.
- Tulotavoitteeseen ei yllätä ulkoisten toimitilavuokratuottojen, käyttäjäpalvelutulojen sekä myyntivoittojen jäädessä käyttösuunnitelmassa arvioitua alhaisemmiksi. Hyvinvointialueen perustamiseen liittyneet muutokset tulokertymässä ovat olleet arvioitua suurempia. Suhdanne on vaikuttanut niin, että kaikki myyntiin tarjotut kohteet eivät ole kiinnostaneet ostajia.
- Menoihin ennustetaan noin 2 milj. euron ylitystä pääosin korkojen vaikutuksesta rahoitusvastikkeisiin.
- Toimintakatteen ulkopuolella korkotason nousu aiheuttaa noin 1,4 milj. euroa nousun liikelaitokselta perittävään sisäiseen korkoon.
- Kunnossapidon toiminnanohjausjärjestelmän (Voima) hankinta etenee hankintapäätöksen lainvoimaisuuden jälkeen.

Rahoituslaskelma

Milj. EUR	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	ENN 2023	Poikkeama ENN-TA	Poikkeama ENN-MTA	TOT Tammi- Loka / 2023
Vuosikate	347,0	349,1	354,1	380,6	31,5	26,5	363,0
Satunnaiset erät	97,1	-	-	-	-	-	0,0
Tulorahoituksen korjaukset	-156,2	-58,9	-58,9	-51,3	7,6	7,6	-41,6
TOIMINNAN RAHAVIRTA	287,9	290,2	295,2	329,3	39,1	34,1	321,4
Investointimenot	-	-315,6	-349,8	-322,9	-7,3	26,9	-200,3
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-	4,3	4,3	4,5	0,2	0,2	2,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	156,2	58,9	58,9	51,3	-7,6	-7,6	45,8
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	156,2	-252,3	-286,5	-267,1	-14,8	19,4	-152,5
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	444,1	37,9	8,7	62,2	24,3	53,5	168,9
Antolainasaamisten lisäykset	-	-43,8	-43,8	-34,8	9,0	9,0	-23,8
Antolainasaamisten vähennykset	-	10,4	10,4	11,2	0,8	0,8	6,7
Antolainauksen muutokset	-	-33,3	-33,3	-23,6	9,8	9,8	-17,1
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-	51,0	51,0	0,0	-51,0	-51,0	-
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-53,1	-53,1	-52,0	1,0	1,0	-28,3
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-	-	-	-	-	-	-
Lainakannan muutokset	-	-2,1	-2,1	-52,0	-50,0	-50,0	-28,3
Oman pääoman muutokset	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	-40,3	-1,4	-1,4	-9,2	-7,8	-7,8	85,6
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-38,2	-36,8	-36,8	-84,8	-48,0	-48,0	40,3
RAHAVAROJEN MUUTOS	406,0	1,1	-28,1	-22,7	-23,7	5,5	209,2

- Toiminnan ja investointien toteutunut rahavirta on ollut positiivinen.
  - Toteutunut vuosikate on korkea johtuen alkuvuoden suuremmista verotilityksistä, jotka maksettiin kunnille vielä korkeamman veroprocentin mukaan.
- Koko vuoden toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan noin 24 milj. euroa alkuperäistä talousarviota parempi.
- Kaupungin kassatilanne on hyvä ja talousarvioon varattua lainanottovaltuutta ei tarvitse käyttää.
- Rahavarojen ennustetaan vähenevän 22 milj. EUR.

Kassa, rahastot ja lainakannan kehitysarvio

Rahastot 2023: tuotot varovaisen positiivisia

- Globaali talouskasvu on hidastunut ja yritykset supistavat toimintaansa taantumahuolien painaessa. Euroopan ja Kiinan kasvuympäristö on vaisua, mutta Yhdysvallat loistaa vielä vahvoilla työllisyyslukuilla. Inflaatio on parrasvaloissa, joka heijastuu keskuspankkien korkoliikkeisiin. Riskejä on vielä runsaasti, mutta nykyinen oletus markkinoilla on, että syvä taantuma tullaan välttämään ja koronnotot alkavat olemaan loppusuoralla.
- Espoo rahastojen tuotot olivat lokakuun loppuun vaihdelleet 2,4 % ja 6,0 % välillä (markkina-arvoin)
- Rahastojen kirjanpidollista tuottoennustetta on nostettu reilut 9 milj. euroa vuodelle 2023 johtuen Investointirahastossa tehdyistä rahastomyynneistä.
- Erityiskatteisten rahastojen tuottojenvaihtelu voi olla erityisen suurta, joten ne arvioidaan talousarvioon varovasti. Kaupungin sijoitukset tulee arvostaa hankintahintaan ja tästä johtuen sijoitusten arvonnousuja ei kirjata kirjanpitoon ennen niiden realisoitumista.

Espoon kassatilanne on hyvällä tasolla:

- Konsernitilin saldo oli 538,0 Milj. EUR, josta oli sijoitettuna lyhyen koron rahastoihin 406,2 Milj. EUR.
- Espoon kassasijoitukset tuottivat alkuvuoden aikana n. 3,6 % eli 13,9 Milj. EUR.
- Emon kassa oli 415,5 Milj. EUR, (josta sulkutilillä 4,6 Milj. EUR kolmen paloasemakiinteistön kauppaan liittyen) ja tyttärien kassa 122,5 Milj. EUR.

Pitkäaikaisten lainojen määrä pienenee lyhennysten verran:

- Vuoden 2023 aikana ennustetaan lainojen lyhennysten olevan 51,9 Milj. EUR.
- Vuoden 2023 lainanottovaltuutta 51,0 Milj. EUR ei tarvitse käyttää.
- Kaupungin lainasalkusta (859,5 Milj. EUR) on kiinteäkorkoista lainaa 85,78 % ja keskiporko on 1,00 %.

Kaupunkitasoisten tulostavoitteiden eteneminen 2023

- Vuodelle 2023 on asetettu 26 kaupunkitasoista tulostavoitetta
  - Vuoden toisen osavuositarkastuksen yhteydessä
    - 14 tulostavoitteen arvioidaan toteutuvan
    - 7 tulostavoitteen arvioidaan toteutuvan pääosin
    - 3 tulostavoitteen edistymisen osalta on poikkeamia
    - 2 tulostavoitteen etenemistä ei voida vielä arvioida
  - Poikkeamia on tunnistettu seuraavien tavoitteiden osalta
    - 2.3. Rakentamisen lupien käsittelyaika paranee niin, että 85% lupapäätöksistä käsitellään korkeintaan 75 vuorokaudessa
    - 3.1. Toimintamenojen kasvua hillitään Taloudellisesti kestävä Espoo –ohjelman ja talousarvion mukaisesti
    - 4.6. Nuorisotyöttömyys alenee vuoden 2019 tasolle.
- Kaupunkitasoisista tulostavoitteista ~81% arvioidaan toteutuvan vähintään pääosin

